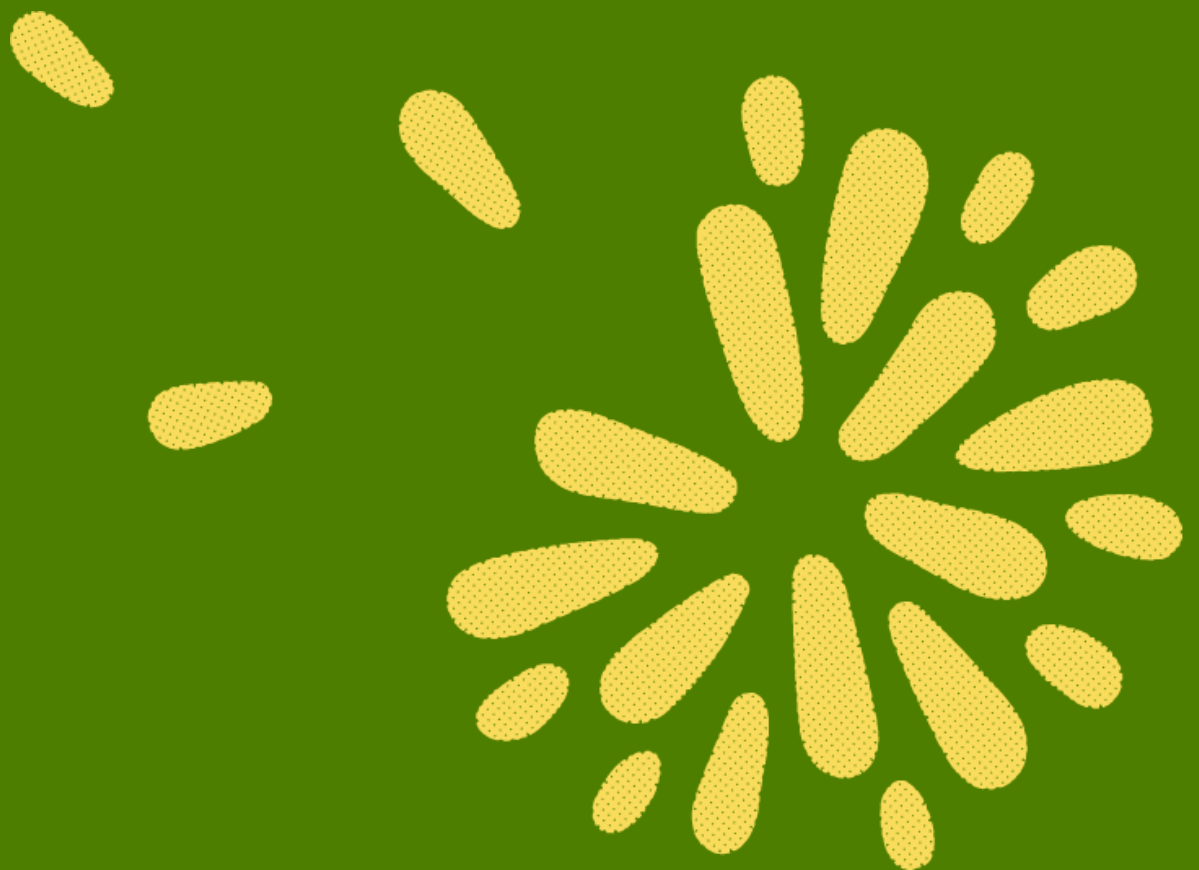

Andøy MDG valgprogram

2023 - 2027

Innhold

Innhold	2
Hvorfor Miljøpartiet de Grønne	3
Et godt Andøy, for alle, for alltid	4
Klima og natur - vårt livsgrunnlag	5
Rigget for fremtiden	5
Natur og miljø for alle	6
Bærekraftig samfunnsutvikling	8
Åpenhet, demokrati og deltagelse	9
Kultur og samskaping	11
Planlegging, infrastruktur og samferdsel	12
Et næringsliv i balanse	14
Teknologi og innovasjon	14
Fiskeri og havbruk	16
Landbruk og skogbruk	17
Turisme	19
Helse, familie og velferd	20
Barns oppvekst	20
Ungdom, fritid og utdanning	20
Fysisk og psykisk helse	22
Eldreomsorg og pårørendepolitikk	23
Arbeidsliv i balanse	23

Hvorfor Miljøpartiet de Grønne

Andøy kommune er et sted med store kontraster, stor vilje, og store muligheter. Kommunen favner ytterpunkter fra Bleiksdjupet til Kvasstind, med store myrområder midt imellom. Fra små, spredte bygder til en sterk identitet som Andværing. Begrensede økonomiske ressurser, men en stor kultur for entreprenørskap og samskap. En kommune som er gitt dårlige odds i statistikk og framskrivninger, men som omfavner muligheter og innovasjon.

Nå må vi klare det kunststykket det er å balansere nye muligheter med bevaring av de mange verdiene vi allerede har. Vi skal våge å satse stort for fremtiden, men uten å miste av syne kommunens demografi og økonomi i dag. Det er en krevende oppgave å forholde seg til store investeringer og en trang hverdagsøkonomi samtidig, uten å blande kortene. Men det må vi klare.

Det er ikke bare i næringslivet vi skal være innovative og nytenkende. Mulighetene for nytenking også i kommunen er mange! Nye, innovative nettverk og prosjekter florerer, og nye løsninger tas i bruk. Vi er vant til å tenke stort i Andøy - fra havets bunn til verdensrommet - og vi må tørre å tenke stort rundt vår egen kommune og hva vi kan få til!

Andøy MDGs politikk er basert på solidaritet ikke bare med våre nærmeste, men med alle som lever i dag, med natur og dyr, og med framtidige generasjoner. Den baserer seg på en vilje til å erkjenne at både naturen rundt oss og klodens ressurser er begrenset, og at vårt samfunn ikke har rett til å ta for seg uforholdsmessig av disse. Vi vet at både lokale utfordringer, global oppvarming og naturkrisen vil gjøre hverdagen stadig mer utfordrende, og Andøy kan ikke møte disse utfordringene med hverken apati, endringsvegring eller fornektelse. Kun ved å anerkjenne utfordringene vi står ovenfor kan vi i fellesskap finne kunnskapsbaserte løsninger.

Andøy MDG vet at de beste løsningene blir til i samarbeid mellom folk, bedrifter, frivilligheten og kommunen. Livskraftige lokalsamfunn basert på lokale ressurser er en forutsetning for å oppnå et samfunn i balanse, og det skal være kort avstand fra engasjement til påvirkning. Andøy MDG vil fortsette å være partiet som løfter de vanskelige sakene og jobber for en ansvarlig, langsiktig og inkluderende politikk i Andøy.

Andøy MDG erkjenner at ingen, heller ikke vi, kan ha komplette løsninger på alle utfordringene vi står overfor. Vi inntar derfor en ydmyk og lyttende holdning overfor både fagkompetanse og lokalsamfunnet slik at vår politikk stadig kan utvikles i møte med ny innsikt og forståelse.

Et godt Andøy, for alle, for alltid

I 2034 er Andøy en pionéer innen grønn omstilling. Vi har skapt et levende og inkluderende samfunn, samtidig som vi har klart å bevare den fantastiske naturen i kommunen. Vi har vist at det er mulig å kombinere tradisjonelle næringer med nytenkning og innovasjon, og vi har skapt et samfunn som respekterer naturens og menneskenes tålegrenser. Vi er en kommune som tar grep basert på kunnskap, langsiktige mål og konkrete tiltak, og vi har lært av de beste prosjektene fra hele verden.

Primærnæringene som fiske og landbruk har en naturlig, sterk plass i kommunen. Gjennom målrettet arbeid med innovasjon, ressursforvaltning og klimatilpasning har de sikret en sterk økonomi og bærekraftig drift, som gir produkter av høy kvalitet og lokal foredling. Vi har skapt nye arbeidsplasser i primærnæringene, men også innen områder som fornybar energi, teknologi og turisme, og bærekraftig forvaltning er en selvfølge. Vi har en næringspolitikk som er ambisiøs og fremtidsrettet, og vi legger til rette for forskning, innovasjon og lokalt samarbeid.

Andøy er en klimapositiv kommune som har gått foran i arbeidet med å redusere klimagassutslipp og restaurere naturområder. Vi bruker et utslippsfritt transportsystem, og elektriske løsninger er en naturlig del av hverdagen. Kommunens infrastruktur er tilpasset myke trafikanter og kollektivtransport, og vi har et fleksibelt og gratis transportsystem som gjør det enkelt å ferdes mellom bygdene.

Vi har tatt et oppgjør med bruk-og-kast-samfunnet og har etablert en sirkulær økonomi preget av deling, gjenvinning, gjenbruk og ombruk. Vår kommune er arealnøytral, og vi har prioritert fortetting og gjenbruk fremfor å bygge ned mer natur og kulturlandskap.

Våre innbyggere nyter godt av et rikt kultur- og fritidstilbud og levende lokalsamfunn. Vi har investert i forebyggende helsearbeid og lavterskeltilbud innen psykisk helse, og vi har skapt møteplasser og aktiviteter for alle aldersgrupper i samarbeid med befolkningen. Våre skoler og barnehager har en pedagogikk og kultur som bygger inkludering, mestring og nysgjerrighet for alle.

I Andøy har vi vist at det er mulig å skape et samfunn som respekterer både naturens og menneskenes tålegrenser. Vi har lært av andre og delt våre erfaringer, og vi har vist at det finnes løsninger for en bærekraftig og god fremtid – for alle, for alltid.

Klima og natur - vårt livsgrunnlag

Global oppvarming påvirker oss alle, også her i vår kommune. Forutsetningen for å kunne leve gode liv i fremtiden avhenger av at vi forvalter fornybare ressurser på en god måte. Vi må være en del av løsningen ved å snu samfunnet mot klima- og miljøvennlige løsninger, bedre arealbruk og vern av sårbar natur. Å ta vare på naturen er det mest kostnadseffektive klimatiltaket vi kan gjennomføre, og vil gi oss alle en tryggere, bedre fremtid.

Vi vil forebygge skader som følge av global oppvarming gjennom gode, miljøvennlige tiltak, som for eksempel å restaurere våtmark og drenert myr. Dette er også viktige tiltak for at Andøy kommune skal redusere sine utslipp, og bli en klimapositiv kommune innen 2024.

Rigget for fremtiden

Den mest miljøvennlige energien er den som ikke brukes. Energipolitikken må starte med å kutte energiforbruket, både direkte og ved å erstatte ineffektiv fossil energi med mer energieffektive løsninger. Vi trenger en ambisiøs satsing på energieffektivisering i næringslivet, kommunen og hjemme hos folk flest. Kommunen har en viktig rolle i å tilrettelegge for omstillingen, veilede der det er behov, og stille krav der det er mulig.

All kraftproduksjon må ta hensyn til blant annet naturverdier, friluftsliv og urfolks interesser. Samtidig er overgangen til fornybare energikilder, som vind- og solkraft, nødvendig for å redusere klimagassutslipp og oppnå nasjonale klimamål. Dette innebærer investering i ny teknologi, infrastruktur og samarbeid med regionale aktører.

Andøy MDG er kritiske til vindkraft på land, og vil jobbe mot all utbygging i natur- og friluftsområder, og utenfor områder hvor tyngre inngrep allerede er gjort. Vi er positive til etablering av ny energiteknologi (slik som biogass, hydrogenproduksjon, solkraft og vindkraft) og opprusting av vannkraftverk, der etableringen ikke går på bekostning av natur- eller friluftsområder.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- At Andøy kommune skal være klimapositiv fra 2034.
- Innføre mål om 70 prosent kutt i klimagassutslipp innen 2030.
- Etablere klimabudsjett og klimaregnskap.

- Starte arbeidet med en kommunal plan for klima og miljø som inkluderer tiltak for å minimere og håndtere konsekvensene av klimaendringene.
- At kommunen skal sette krav til konsekvensutredningene som gjennomføres på oppdrag fra næringslivsaktører slik at det kan garanteres at utredningene er av høy kvalitet og uten påvirkning fra næringslivet.
- Innføre krav om klimaregnskap for kommunale investeringsprosjekter, og at klimaregnskapet skal være en viktig faktor i anbud som lyses ut.
- Jobbe for at kommunen bidrar aktivt i overgangen til fossilfrie bygge- og anleggsplasser.
- Sette et minimumskrav til egenproduksjon av fornybar energi på kommunale bygg.
- Tilrettelegge for små vindkraftverk (<1 MW) i tilknytning til jordbruk, havbruk, og for bolig- og industriprosjekter hvor dette er egnet.
- Jobbe for at kraftledninger som legger til rette for at en større andel av energioverskuddet i Nordland kan benyttes regionalt, blir prioritert i utbyggingen av transmisjonsnettet.
- Jobbe for at klima-, miljø- og naturkonsekvenser blir grundig utredet i forbindelse med bygging av større kraftledninger, og at de negative konsekvensene ved dem blir minimert.
- Tilby rådgiving til privatpersoner og bedrifter om energieffektivitet, energitiltak og mulighetene for økonomisk støtte, samt gratis veiledning fra energikonsulent til energieffektivisering i bygg.
- Utrede muligheten for et kommunalt fjernvarmeanlegg for store bygningsmasser, med mulighet for varmelagring.

Natur og miljø for alle

Forutsetningen for å kunne leve gode liv i fremtiden avhenger av at vi forvalter naturen på en bærekraftig måte i dag. Å ta vare på naturen er å opprettholde grunnlaget for gode lokalsamfunn: materiell trygghet og velferd, god helse og høy livskvalitet. Naturen er dessuten umistelig for mange flere arter enn oss mennesker, med verdi langt utover den nytte vi drar av den. I Andøy kommune finner vi natur som er både sjelden og truet, og vi har et særlig ansvar for å ta vare på disse områdene.

At vi skal holde oss innenfor naturens tålegrenser er et prinsipp som må være grunnleggende for all vår aktivitet. Derfor mener vi at Andøy kommune må bli

arealnøytral. Nedbygging av natur må også bety restaurering av natur, slik at vi ikke bygger ned det viktigste vi har bit for bit. Da tar vi også vare på både fremtidig næringsgrunnlag, og fellesskapets mulighet for å oppleve gleden ved natur og friluftsliv.

Det er mange som ønsker å nyte friluftslivet i Andøy, også besøkende og turister. Allemannsretten skal sikre alles rett til å ferdes i norsk natur, og vi må legge til rette for at dette kan skje på en måte som ikke belaster naturen eller lokalbefolkningen. Derfor vil vi innføre en lokal friluftsforskrift som gir kommunen mulighet til å - i dialog med grunneiere - innføre tiltak som for eksempel å begrense camping i områder hvor belastningen er for stor. Slike tiltak skal ikke begrense tilgangen til natur og friluftsliv for personer med funksjonsnedsettelse eller lokalbefolkningen generelt, men skal bevare sårbar natur og passe på at den forblir tilgjengelig for alle.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- Gjøre Andøy til en arealnøytral kommune. Arealnøytralitet må ligge til grunn ved nyetableringer.
- Ta vare på naturen som karbonlager og aktivt arbeide for å bevare naturområder og deres økosystemer.
- Innføre en lokal friluftsforskrift som gir muligheten for bedre forebygging av skader på naturen og bevarer attraktive friluftsområder.
- Ta vare på artsmangfoldet, aktivt bekjempe svartelistede arter og verne viktige naturområder.
- Si nei til nyplanting av svartelistede arter som Sitkagran.
- Jobbe aktivt for å stoppe utslipp av urensset kloakk til sjø.
- Legge til rette for turbusser til populære turmål for å gjøre friluftsliv mer tilgjengelig for alle, redusere klimautslipp forbundet med bilbruk og redusere belastningen på nærområdene fra parkering.
- Fase ut bruk av plast og granulat ved lekeplasser og idrettsanlegg.
- Jobbe for at Andøy kommune skal ta et større ansvar for strandrydding og koordinering av dette.
- Ta vare på utrydningstruede fuglebestander slik som krykkja ved å bygge kunstige fuglefjell og hekkesteder.
- Jobbe for at sårbare og verdifulle områder som Lofoten, Vesterålen og Senja aldri åpnes for oljevirksomhet

Bærekraftig samfunnsutvikling

I 2023 står vi ikke bare overfor en klima- og naturkrise. Mange land opplever også en alvorlig tillits- og demokratisk krise med økt avstand mellom folk og folkevalgte. Dagens samfunn er preget av en økende grad av isolasjon og polarisering. Fraværet av møteplasser hvor vi kan utveksle tanker og ideer på tvers av våre forskjeller og uenigheter gjør oss mer sårbare og mindre åpne og utforskende.

Vi har tilgang til store deler av verden hvor enn vi befinner oss, samtidig som lokalsamfunnet der vi bor og lever er helt avgjørende for om vi trives eller ikke. Hverken drømmejobben eller verdens beste kulturhus kan for de fleste av oss gjøre opp for et fravær av meningsfulle menneskemøter og tilhørighet i hverdagen. Dette bygger vi i lokalsamfunnene, og vi må bygge det sammen.

Andøy Kommune skal fortsette å utvikle Andenes og Risøyhamn som lokale senter med hovedtyngden av kommunal infrastruktur. Det er nødvendig for å utvikle de sentrale møteplassene, og for å kunne organisere tjenestene i kommunen på en måte som er økonomisk bærekraftig. Men å bygge kommunesenter er ikke det samme som å avfolke bygdene! Våre store og små lokalsamfunn er avhengige av hverandre for å være gode steder å bo. Det er i nærmiljøet vårt at hverdagen skapes, det er her vi finner tilhørighet, og det er hvordan vi trives i nærmiljøet som i stor grad avgjør om vi trives i Andøy.

Gjennom koordinering, dialog og en mye mer aktiv støtte til det frivillige, må Andøy kommune bidra målrettet til å støtte alle små og store bygder i Andøy med utvikling av nærmiljøene og etableringen av formelle og uformelle møteplasser. Vi trenger en fokusert innsats på genuin inkludering av innvandrere, tilflyttere og alle kommunens innbyggere i sine nærmiljøer og kommunen som helhet. Det er absolutt nødvendig for å bidra til at alle har gode nettverk og muligheten for en god hverdag.

En viktig del av en bærekraftig samfunnsutvikling er å sørge for gode boligmuligheter for alle innbyggerne i Andøy kommune. Dette innebærer å jobbe aktivt med utvikle boligmarkedet, samt planlegging og utforming av nye prosjekter, i hele kommunen.

Vi vil arbeide for en økonomisk bærekraftig utvikling som understøtter vårt ansvar for å bidra til å nå klimamålene mot 2030 og 2050. Kommunen må også føre en innkjøpspolitikk som stiller høye krav til etisk handel, dyrevelferd og miljømessig bærekraft.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- Jobbe for at kommunen tar et større ansvar for å legge til rette for et fungerende boligmarked hvor alle får mulighet til å bo godt uavhengig av sosial status, livssituasjon og funksjonsevne.
- Innføre bunnfradrag på eiendomsskatten.
- Kreve klimaregnskap for investeringsprosjekter og bruke kommunens bestillerkraft til å stille krav til etisk handel, dyrevelferd og miljømessig bærekraft.
- Fremme sirkulær økonomi og gjenbruk i kommunen. Vi vil legge til rette for at det blir lettere å reparere fremfor å kaste.
- Jobbe for at kommunen skal ha et proaktivt forhold til innovasjon. Kommunen skal delta i prosjekter, nettverk og studier som kan bidra til at Andøy blir en foregangskommune innen moderne, grønn samfunnsutvikling.
- Innføre smultringmodellen som grunnlag for alle kommunale prosjekter og aktiviteter, og bidra til at næringslivet gjør det samme.
- Satse på mer interkommunalt samarbeid som kan gi innbyggerne i kommunen bedre og mer robuste tjenester.
- At Andøy kommune signerer ICAN cities appeal, og jobber for FNs atomvåpenforbud.

Åpenhet, demokrati og deltagelse

I Miljøpartiet De Grønne tror vi på en åpen og inkluderende politisk prosess der innbyggerne har større innflytelse over beslutninger som påvirker livene deres. Andøy MDG mener at politikere med kunnskap og innsikt i saker og saksområder fatter bedre vedtak på vegne av innbyggerne. Derfor må Andøy kommune innføre utvalgsmodellen og etablere utvalg på sentrale områder. Dagens organisering av kommunens politiske arbeid gir mindre demokrati, mindre samhandling og mindre kunnskapsutveksling mellom politikere, administrasjon og innbyggere.

Samtidig som det er viktig at kommunens innbyggere har mulighet til å delta og påvirke politiske prosesser, er det viktig at alle har en reell mulighet til å delta i lokalpolitikken. Kommunestyret må tilrettelegge for at flest mulig kan delta, og sikre rekruttering til lokaldemokratiet. Vi må også legge til rette for at ungdom skal oppleve mestring og engasjement i møte med lokalpolitikken, og at deres

mening blir hørt og respektert. Vi vil at ungdomsrådet skal få tale- og forslagsrett i kommunestyret, og at sakspapirer må skrives på et språk som er forståelig og ikke ekskluderende.

Universell utforming må være et grunnleggende prinsipp i all fysisk og sosial infrastruktur, slik at alle innbyggerne kan delta aktivt i samfunnet. Vi må ha universell utforming i alt rundt oss slik at ressursene og tilbudene ikke blir dårligere for noen, men heller bedre for alle. Dette betyr selvsagt universell utforming i bygg, men også slike ting som at når kommunens veier brøytes og vedlikeholdes skal tilgjengelighet for alle være i fokus.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- Samarbeide med innbyggerne for å skape et godt og bærekraftig lokalsamfunn gjennom Andøy kommunes koordinerende rolle.
- Innføre politiske utvalg for å få mer inkluderende, grundig og kunnskapsbasert behandling av politiske saker.
- Sikre at kommunens prosesser er åpne, forutsigbare og inviterer innbyggerne til medvirkning. Medvirkningen må inkludere barn og unge på en måte som gir dem en reell mulighet til å bidra.
- Få på plass et sakssystem som gir innbyggere og politikere bedre og lettere innsikt i historikk og status på politiske saker, og innføre systemer som gjør budsjettprosessen mer transparent og inkluderende.
- Innføre et åpenhetsregister/lobbyregister etter modell fra Kommunesektorens etikkutvalg for å få mer åpenhet rundt hvilke organisasjoner og bedrifter som påvirker politikken i kommunen.
- Gi ungdomsrådet tale- og forslagsrett i kommunestyret slik at de kan bidra med viktige perspektiver og inkluderes i politiske prosesser.
- Kreve at alle sakspapirer og dokumenter skal skrives i et tilgjengelig språk, og i dokumentformater som gjør det mulig å benytte digitale hjelpemidler.
- At universell utforming og tilgjengelighet skal være et sentralt punkt i anskaffelser, anbud og konkurransegrunnlag.
- Jobbe for universell utforming av kommunal infrastruktur, også sosial infrastruktur. Nye tiltak skal planlegges universelt, for eksisterende skal det være en helhetlig tiltaksplan for utbedringer.

Kultur og samskaping

En sterk kultur for frivillighet er et kjennetegn ved Andøy, og en styrke. Det vi mangler, bygger vi selv. Dette er en kultur kommunen ikke kan bruke som en hvilepute, men heller må bidra aktivt til å styrke. Et samarbeid mellom kommunen og frivillige organisasjoner er kjempeviktig for å bekjempe utenforskap, fremme psykisk og fysisk helse, kultur og idrett, mangfold og inkludering. Ikke bare må kommunen være tilgjengelig for de frivillige aktørene, den må også være proaktiv i å bygge samarbeid og styrke frivilligheten. Kommunen må bidra ved å tilby verktøy som for eksempel billettløsninger, eller ved å dele informasjon og bidra i søkeprosesser. Vi vil også tilrettelegge for gode møteplasser for frivilligheten og etablere et forum for kommunikasjon og samhandling mellom kommunen og de frivillige aktørene.

Kulturskolen har potensial for å være en kjemperessurs for hele kommunen og alle dens innbyggere, men det krever at vi ikke ser på kultur som et produkt som skal overleveres, men som noe vi skaper sammen, hele tiden. Dette er vi gode på i Andøy, men kommunen må lære av sine innbyggere! Kulturskolen må få en større rolle som bidragsyter og ressurs i utviklingen av en større del av det kommunale tjenestetilbudet. Kulturskolen skal være en ressurs for hele Andøys befolkning - som læringsarena, møteplass og tilrettelegger for kultur, og som en naturlig grunnstein i et godt samfunn.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- Jobbe for flere tilgjengelige møteplasser, både innendørs og utendørs, som oppfordrer til samhandling, kreativitet, læring og delingskultur.
- Jobbe aktivt for et ungdommens hus, med plass til ulike aktiviteter basert på ungdommens ønsker og behov.
- Få på plass et nytt, moderne folkebibliotek på Andenes som kan være et lavterskel, gratis og inkluderende møtested som kan romme tilbud og muligheter for alle kommunens innbyggere.
- Styrke satsingen på ferieklubben og andre tilbud som er inkluderende for barn og unge uavhengig av økonomisk situasjon.
- Utnytte mulighetene innen Den Kulturelle skolesekken og Den Kulturelle Spaserstokken for å gi alle mulighet til å oppleve kultur.
- Etablere et overbygget bytorg på Andenes.
- Styrke kulturskoletilbudet og bruke Framtidens Kulturskole som et rammeverk for å videreutvikle kulturskolen i Andøy.

- Bidra til mer samarbeidet mellom kommunen, lokale og regionale museer og Museum Nord for å styrke lokal kulturformidling og forvaltning.
- Bidra til å etablere og videreutvikle deleordninger for utstyr, verktøy og annet som kan benyttes av innbyggerne og frivillige organisasjoner.
- Sikre hyppigere frister for søknader om tilskudd til frivillig arbeid og aktiviteter, med mål om bedre flyt til igangsetting av tiltakene.
- At kommunen skal være synlig i samarbeid med frivillige organisasjoner og bidra til å tilrettelegge for gode møteplasser og felles kommunikasjonsforum for og med frivilligheten.
- Starte arbeidet med en kultur- og frivillighetsstrategi.
- Satse mer på regionalt, nasjonalt og internasjonalt samarbeid innen kultur og frivillighet, for eksempel gjennom Erasmus+-programmet.
- Styrke introduksjonsprogrammet for flyktninger, og tilrettelegge mer for praksisplasser og arbeidstrening.
- Ta mer ansvar for integrering og inkludering av både innvandrere og tilflyttere, og tilby rådgiving til bedrifter og andre aktører for å støtte dette arbeidet på flere arenaer.
- At kommunale bygg lettere skal kunne brukes av befolkningen etter arbeids- eller skoletid, og oppfordre private aktører til å legge til rette for det samme.

Planlegging, infrastruktur og samferdsel

Kommunen og de folkevalgte har ansvar for langsiktig planlegging, men kan ikke gjøre det uten et godt samarbeid med både innbyggere og private utbyggere. Gode kommuneplaner som tar høyde for dette skaper forutsigbarhet og handlingsrom. De gir også mulighet for bedre inkludering og medvirkning, noe Andøy kommune må bli bedre på. En viktig forutsetning for god planlegging er kunnskap. Derfor trenger kommunen et arealregnskap som gir oss kunnskap om omfang og typer areal og natur som finnes i kommunen, og hvordan kommunen bruker og forbruker disse i dag.

Andøy MDG ønsker å legge større vekt på gjenbruk av materialer og inventar både i offentlige prosjekter, hos private aktører og i næringslivet. Vi må jobbe målrettet for å bevege oss mot en mer sirkulær økonomi og bruk av ressurser, fremfor forbruk og kasting. Det er ikke bare nødvendig med tanke på miljø, men

også økonomisk. Dette innebærer å jobbe aktivt med informasjon, kunnskapsdeling samt praktisk tilrettelegging.

Vi vil også ha fokus på gjenbruk av masser og bruk av stedlige masser for å sikre en mest mulig sirkulær og miljøvennlig massehåndtering i kommunens bygge- og anleggsprosjekter.

Vi må tenke nytt og smartere om samferdsel som en liten distriktskommune dersom kommunens innbyggere skal ha mulighet til å forflytte seg trygt, effektivt og miljøvennlig rundt i kommunen. Bilen kommer til å være en viktig del av hverdagen for de fleste, og vi må fortsette å legge til rette for utbygging av ladestasjoner for å dekke behovet til både innbyggere og besøkende. Samtidig må vi prøve nye løsninger for å få på plass bedre kollektiv transport, slik som tekniske løsninger for samkjøring, og intelligente transportsystemer og tjenester (ITS).

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- Starte arbeidet med arealregnskap i Andøy slik at vi får oversikt over areal- og naturtyper i kommunen, og hvordan disse best kan forvaltes i planleggingen.
- Jobbe aktivt med transformasjon, fortetting og gjenbruk i arealplaner, fremfor nedbygging av natur.
- Legge til rette for ombruk, gjenbruk og høy materialutnyttelse i alle kommunale prosjekter, samt i næringslivet.
- Sørge for at alle kommunale bygg holder passivhusstandard ved nybygging eller renovering.
- Jobbe for at kommunale bygg driftes og vedlikeholdes forsvarlig med sikte på å forlenge byggets levetid. Behovet for nye lokaler skal fortrinnsvis realiseres gjennom oppgradering av eksisterende bygninger fremfor riving og nybygg.
- Sørge for at kommunale planer inklusive arealplanene har klima og natur som gjennomgående tema.
- At innbyggerundersøkelser skal brukes systematisk for å se om kommunen når sine målsetninger, og bruke planlegging i mye større grad som et verktøy til folkeengasjement og medvirkning.
- Tilrettelegge bedre for myke trafikanter ved å senke fartsgrensen rundt skoler, barnehager og gjennom tettsteder og bygder, bygge ut gang- og sykkelveier og sørge for trygge og universelt utformede trafikksikkerhetstiltak.

- Etablere et fleksibelt og gratis offentlig transportsystem mellom bygdene, og legge til rette for at ungdom kan reise kollektivt for å oppsøke kulturtilbud og aktiviteter i ulike deler av kommunen.
- Jobbe for at kortbanenettet skal elektrifiseres.
- Jobbe for elektrisk helårsferge mellom Andenes - Gryllefjord, og andre aktuelle strekninger.
- Jobbe for at vedlikehold og rassikring på kommunale veier og fylkesveier skal bedres betraktelig, og ligge i forkant av næringsutviklingen for å sikre trygg samferdsel.
- Sørge for at kommunens gatelys utbedres og oppgraderes til en moderne standard som sikrer trafiksikkerheten og gir bedre energibruk.
- Være en pådriver for at fylkeskommunens anbud på bussruter skal vektlegge sikkerhetstiltak for barn i alle busser uavhengig av klasse, slik som iso-fix og flere integrerte bakovervendte sitteplasser.

Et næringsliv i balanse

Teknologi og innovasjon

Andøy er en langstrakt kommune med ulike næringsaktører i bygder og tettsteder. Vi er også en yrende havbruks- og jordbrukskommune med en reiselivsnæring i sterk vekst. For å sikre en bærekraftig utvikling i kommunen, er det viktig å skape balanse mellom økonomisk vekst og miljøhensyn. Rask og kunnskapsbasert omstilling til bærekraftige løsninger og sirkulær økonomi er forutsetningen for at vi kan beholde livs- og næringsgrunnlag i fremtiden.

Gode levevilkår for både små og store bedrifter i Andøy kommune er viktig. Ikke bare fordi kommunen trenger en trygg økonomi, men fordi arbeidsplassene våre utgjør en så viktig del av samfunnet og vår hverdag. Lokale bedrifter er et uttrykk for pågangsmot, kreativitet og handlekraft. Kommunen må legge til rette for at gründere og små aktører som har behov for kontorplass eller ønsker å teste ut ideer gjennom pop-ups eller andre midlertidige konsepter skal ha mulighet til å gjøre det. Andøy MDG ønsker også å veilede gründere mot grønn innovasjonsstøtte og gjøre kommunen attraktiv for FoU-prosjekter.

Lokal matkultur og foredling er viktig for å styrke lokalsamfunnet og redusere miljøbelastningen fra transport. Andøy MDG vil arbeide for å stimulere til lokal

matproduksjon og foredling, og vil etablere innkjøpsavtaler som favoriserer lokale produkter der dette er mulig og hensiktsmessig.

Andøy MDG vil støtte forskning og utvikling, og arbeide for økte investeringer i den kunnskapsbaserte industrien. På denne måten vil vi fremme utvikling av miljøvennlig teknologi og bygge opp lokale kunnskapsmiljøer som kan bidra til å utvikle arbeidsplasser for fremtiden. I Andøy har vi en unik mulighet til å satse på romvirksomhet, miljøovervåking, forskning og utdanning, og Andøy MDG vil støtte denne satsingen.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- At kommunen skal benytte seg av lokale innkjøpsavtaler der det er mulig og der disse er konkurransedyktige på klima og miljø.
- Opprette en kommunal veiledningstjeneste for gründerbedrifter med fokus på søknader til grønn innovasjonsstøtte.
- Ta initiativ til etableringen av et investeringsfond for unge gründere under 30 år, med bidrag fra lokalt næringsliv.
- Bidra til etablering av FoU-prosjekter og bedrifter i kommunen.
- Arbeide for at kommunen i større grad inngår interkommunalt samarbeid i spørsmål om nærings- og infrastrukturutvikling.
- Sette i gang arbeidet med en strategi for sirkulær økonomi som kan stimulere til økt mangfold av grønne næringer, lokalt samarbeid, sirkulær ressursutnyttelse og redusert miljøbelastning.
- Sørge for at kommunen deltar aktivt i arbeidet med utvikling og etablering av romvirksomhet som næring i Andøy, slik at denne kan være et bærekraftig tilskudd til våre andre næringer.
- Støtte satsingen på romvirksomhet, teknologi, forskning og utdanning i Andøy, og være en pådriver for en energieffektiv og miljøvennlig utvikling av næringene.
- Stimulere til utvikling av næringsklynger innen bærekraftig havbruk, reiseliv, romteknologi, fiskeforedling og andre aktuelle temaer.

Fiskeri og havbruk

Fiskerinæringen er en essensiell del av Andøys økonomi og kultur, og det er avgjørende å sikre en trygg fremtid for næringen. Fiskeriene bidrar ikke bare med økonomisk verdiskaping, men også mat på bordet og forvaltning av naturverdier som er av enorm verdi for Andøy, Norge og verden.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil arbeide for at fiskeri og havbruk skal fortsette å være en bærebjelke i samfunnet, samtidig som vi tar hensyn til klimaendringer og miljøbelastning. Andøy skal være en foregangskommune i utvikling og bruk av miljøvennlige og bærekraftige løsninger innen fiskeri og havbruk, og vi skal ha minst like store ambisjoner på dette feltet som vi har for andre næringer som romvirksomhet og teknologi. Fiskerinæringen må ha klare rammer og forutsigbarhet i forhold til mulige arealkonflikter og sesongbasert fiske, slik at fiskeri ikke taper i konkurranse med andre arealkrevende næringer.

Kommunen må bidra målrettet til omstillingen av fiskeflåten og næringen som helhet, slik at vi er garantert en livskraftig og fremtidsrettet næring som er rustet for å møte både klimaendringene og samfunnsendringer. Fiskerinæringen skal kunne bidra med trygge, attraktive arbeidsplasser både på havet og på land og god forvaltning av naturressurser i lang tid fremover. Derfor er vi negative til tråling av raudåte, og særlig i de kystnære farvannene rundt Andøy, hvor effekten på både fiskebestand, sjøfugl og økosystemet som helhet er ukjent og potensielt stort.

Utviklingen av Andenes Havn må prioriteres politisk både lokalt og nasjonalt. Andenes havn må bli en miljøvennlig havn som kan understøtte innovasjon og omstilling, elektrifiseringen av kystfiskeflåten, og sikre trygg håndtering av avfall.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- Arbeide for klimatilpasning av fiskeri og havbruk.
- At tråling av raudåte skal konsekvensutredes slik at effekten på fiskebestand, sjøfugl og økosystemet som helhet blir bedre kjent.
- Jobbe for at mer foredling av produkter fra fiskeri skal skje lokalt og regionalt, og at det skal være mulig og attraktivt å levere fisk i Andøy kommune.
- Kreve at alt oppdrett skal skje i lukkede oppdrettsanlegg.
- Støtte og ta initiativ til regionale og lokale prosjekter som kan bidra til elektrifisering av fiskeflåten og utprøving av ny teknologi.

- Stimulere til nye maritime næringer i sammenheng med utvikling av Andenes havn.
- At Andenes Havn skal kunne tilby mulighet for gjenvinning og levering av plastavfall og retur av brukt utstyr.
- Utvikle Andøy Havn KF og Andenes havn til en grønn, klimatilpasset havn.
- Vektlegge fortsatt fordeling av fiskeressursene til mange over eierskap og fiskekvoter på få hender.
- Jobbe for et fokus på kvalitet og bærekraftig beskatning av felles fiskeressurser.
- Opprettholde og utvikle stønadslånsordningen i Andøy med prioritering av unge fiskere.

Landbruk og skogbruk

Andøy trenger et variert landbruk med mange forskjellige aktører slik at vi kan sikre både fremtidig næring, forvaltning av natur, matforsyning og beredskap. God dyrevelferd, gode klimavalg og sikring av fruktbar jord og biologisk mangfold må ligge til grunn som rammer for all matproduksjon.

Selvforsyningsgraden i Norge må styrkes, og det betyr at matjord og beiteressurser må tas i bruk, og at landbruksnæringen trenger bedre økonomiske vilkår slik at volum og industrielt landbruk ikke blir en forutsetning for en levelig inntekt.

Endringer i landbruket fører også med seg endringer i landskapet. Andøy MDG vil jobbe for å sikre utbredt beitebruk i Andøy kommune, slik at kulturlandskapet kan bevares og våre naturlige forutsetninger innen husdyrhold utnyttes.

Andøy MDG vil at kommunen skal være en aktiv pådriver og bidragsyter i prosjekter og aktiviteter som kan bidra til å styrke landbrukets økonomiske og miljømessige bærekraft. Vi kan ikke la folk sitte alene med hverken den økonomiske og praktiske kostnaden ved klimatilpassing, eller konsekvensene av manglende handling.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- Støtte prosjekter som prøver ut ny teknologi for å bevare og utvikle beitebruk og landbruk i Andøy.
- Sørge for at kommunen har kompetanse til å støtte næringen med prosjekter og aktiviteter for mer bærekraftig drift.

- Jobbe for flere muligheter for regionale og lokale tilskudd til nærings- og miljøtiltak, uten krav om økt produksjon.
- Jobbe for bedre arealkartlegging og planlegging slik at landbruksnæringen har bedre forutsetninger for langsiktig utvikling.
- Fremme en bærekraftig landbrukspolitikk med fokus på mer økologisk landbruk og regenerativt jordbruk, med husdyr-raser tilpasset klima og geografi.
- Sikre bøndene mer inntekter på salg av produkter ved å skille på høykvalitetsprodukter fra Andøy.
- Stimulere til større omsetning av landbrukseiendommer som i dag ligger brakk eller ikke bebos. Fortsatt bo og driveplikt i Andøy.
- Utrede behovet for en jordreform, slik at dagens produsenter kan ta i bruk areal som ikke drives i henhold til driveplikten.
- Jobbe mot all nedbygging av matjord.
- Økt satsing på DEBIO godkjenning i landbruk og fiske for å skille våre høykvalitets produkter fra Andøy fra volumprodukter fra andre steder i verden og Norge.
- Fremme alternative former for småskala drift for å gi en bredere utnyttelse av ressursene og ta i bruk arealer som ikke egner seg for storskala produksjon.
- Legge til rette for at kommunens innbyggere kan bruke grøntområder til parsellhagebruk. Der det er mulig bør skole og barnehage involveres.
- Støtte etableringen av andelslandbruk og andre initiativer som fremmer økt lokal matproduksjon og bruk av lokale råvarer.
Støtte prosjekter og initiativer for å fase ut bruk av jordbruksplast (rundballeplast, solfangerduk og lignende) som ikke kan komposteres fullt ut under norske forhold uten å etterlate miljøskadelige stoffer.
- Legge bedre til rette for pollinerende insekter i areal- og transportplanlegging og i landbruket.
- Si nei til all planting av svartelistede arter i Andøy, inkludert Sitkagran.

Turisme

Andøy kommunes naturverdier er en av grunnbjelkene i dagens turisme, og vil fortsette å være det også når nye aktiviteter i Andøy når nye markedsgrupper. Det er viktig for både næringen selv og for kommunens innbyggere at vi klarer å balansere økonomisk utvikling med miljøhensyn. Vi vil legge til rette for en turisme som ikke bare bidrar økonomisk, men som også vil bidra positivt til lokalsamfunnet med kulturutveksling, kunnskap, entusiasme og erfaring. En turisme som baserer seg på kvalitet over kvantitet, og felles opplevelser over konsum av varer og natur.

Vi trenger et godt samarbeid mellom kommunen og aktørene i næringen i tiden fremover. Andøy kommune må legge til rette for god dialog og et aktivt samarbeid slik at utviklingen i turisme i Andøy skjer til både innbyggerne og turistnæringens beste.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- Arbeide for bærekraftig turisme i Andøy med fokus på kvalitet over kvantitet. Kommunen skal bidra til at Andøy får Innovasjon Norges kvalitetsmerke «Bærekraftig Reisemål».
- Legge til rette for økoturisme og tilgjengelig friluftsliv for alle.
- Innføre en avgift rettet mot besøkende øremerket bedre infrastruktur for både turister og lokalbefolkningen.
- Samarbeide med andre kommuner i regionen for å legge til rette for en styrt turisme som ikke overbelaster natur eller lokalsamfunn.
- Jobbe for å etablere og utvikle infrastruktur som er tilpasset en økning i turistmengden tilknyttet natur- og friluftsliv, romvirksomhet og andre aktiviteter.
- Være kritisk til tilrettelegging for cruiseturisme. Cruise er en utslippsversting med stor grad av lokale utslipp og forurensning, og få økonomiske fordeler.
- Innføre en lokal friluftforskrift som gir muligheten for bedre forebygging av skader på naturen og beskyttelse av attraktive friluftsområder.
- Støtte prosjekter som The Whale, hvor innovasjon og kunnskapsformidling om natur- og miljø er sentralt.

Helse, familie og velferd

Barns oppvekst

Barndommen har egenverdi. Den legger samtidig grunnlaget for hvordan livet skal utvikle seg gjennom ungdom og voksenliv. Alle barn har rett til en god start i livet. Tidlig innsats og ressurser for å få til dette er viktig både for det enkelte menneske og samfunnet som helhet. De fleste barn og unge lever gode liv i trygge familier, men noen vokser opp i mer utsatte situasjoner. Det er en samfunnsoppgave å støtte disse til en tryggere oppvekst.

Andøy MDG mener at utdanningssystemet må være inkluderende og tilpasset alle elevers behov og interesser, og at vi må legge til rette for en pedagogikk som gir lærelyst og nysgjerrighet. Vi ønsker å fremme en kultur der læring er en naturlig del av livet og hvor alle får muligheten til å utvikle sine talenter og evner. Andøy MDG legger stor vekt på å gi barn og unge en forståelse av sin rolle som verdensborger, og å utvikle empati og medfølelse for andre mennesker og kulturer, natur og dyr.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- Opprettholde den geografiske spredningen i dagens barnehagestruktur.
- Involvere barna i utformingen av barnehager og legge til rette for alternative organiseringer, slik som naturbarnehager og samlokalisering med eldreomsorg.
- Etablere gratis sosiale møteplasser for familier og styrke samarbeidet mellom barnehager og lokale kultur- og fritidsaktiviteter.
- Tilby skolemat, frukt og grønt til alle barn i Andøys skoler.
- Styrke seksualundervisningen i skolene.
- Styrke tilbudet med helsesykepleiere i skolene.
- Sørge for at alle som jobber med barn har kunnskap om mangfoldet i familierelasjoner slik at også normbrytende familier blir møtt med respekt og anerkjennelse. Kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold må styrkes.

Ungdom, fritid og utdanning

Tiden som ungdom og ung voksen kan være en sårbar fase i livet for mange. Andøy MDG vil ha et samfunn med mindre press og stress, der mangfold og

likeverd er grunnlaget for det sosiale livet. Våre unge skal ha mulighet til å bli trygge og selvstendige mennesker med kompetanse til å utvikle seg, delta, påvirke og skape.

Dagens ungdom har blitt omtalt som generasjon prestasjon og generasjon ansvar, og vokser opp i en verden i ekstrem omstilling og endring. Vi må ta ansvar for at denne omstillingen blir til det beste for våre barn og unge, og trygge dem på at vi ser dem og deres behov. Derfor er det viktig å lytte når ungdommen forteller oss hva de trenger, og hvilke utfordringer de har i hverdagen. Andøy MDG vil styrke ungdoms mulighet for deltakelse og påvirkning, og vi vil også ha et særlig fokus på å sette inn tiltak for å hjelpe ungdom som sliter. Disse punktene står det også mer om under Bærekraftig Samfunnsutvikling.

Vi vil jobbe for at Steigen-modellen skal tas i bruk i Andøy kommune slik at ungdom kan få et mer fleksibelt og variert tilbud innen videregående opplæring i sin hjemkommune. Andøy kommune må aktivt bidra til å kartlegge behov og kompetanse, og gå i dialog med næringsaktører, fylkeskommunen og utdanningsinstitusjoner for å få på plass et tilbud. Kommunen må også gå i dialog med nabokommunene for å se hvilket tilbud som kan etableres med felles ressurser.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- Jobbe for at Steigen-modellen skal tas i bruk i Andøy slik at ungdom kan få et mer fleksibelt og variert tilbud innen videregående opplæring i kommunen.
- Jobbe for at Andøy kommune skal tilby sommerjobb-garanti til alle ungdom mellom 15 og 18 år slik at de kan få mulighet til å tilegne seg arbeidserfaring og tilknytning til arbeidsplasser i kommunen.
- Jobbe for at kommunen skal bidra med koordinering med lokalt næringsliv for å finne og etablere sommerjobber, praksisplasser og traineeordninger til ungdom og unge voksne.
- Jobbe for at ungdommens hus skal realiseres, med plass til ulike aktiviteter basert på ungdommens ønsker og behov.
- Sørge for at skolene har kapasitet til å jobbe med psykososialt miljø og mental helse gjennom bruk av miljøarbeidere og andre ikke-pedagogiske ressurser.

Fysisk og psykisk helse

Små kommuner har ekstra store utfordringer knyttet til å gi gode helsetjenester, både med tanke på økonomi, og spesialkompetanse hos de som yter tjenester. Med samhandlingsreformen har kommunene fått enda større ansvar for å ha spesialkompetanse selv, for å kunne ta imot pasienter som ikke er ferdigbehandlet på sykehus.

I en tid med økt globalt konfliktnivå og stressende hverdagsliv, er det viktigere enn noen gang å ta vare på vår fysiske og psykiske helse. Andøy MDG ønsker å styrke forebyggende helsearbeid og folkehelsearbeid i Andøy kommune, og legge til rette for et lavterskeltilbud innen psykisk helsehjelp. Vi mener at alle innbyggere skal ha tilgang til den hjelpen de trenger, uten unødig byråkrati og ventetid.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- Styrke kommunens langsiktige arbeid med helse og omsorg gjennom helse- og omsorgsplan.
- Få på plass en kommunal handlingsplan mot selvmord.
- Gjenopprette stillingen som folkehelsekoordinator, og gi stillingen et spesielt ansvar for å støtte lokale, frivillige initiativer og privat samarbeid som bidrar til bedre folkehelse.
- Styrke lavterskeltilbudet for psykisk helsehjelp slik at ventetiden kommer under 2 uker, og gjøre det lettere å få tilgang på hjelp uten henvisning fra lege.
- Arbeide for et godt samarbeid mellom fastleger, spesialisthelsetjenesten og kommunale helsetjenester, og styrke det forebyggende arbeidet i kommunen.
- Prøve ut fast ansettelse av fastleger i kommunen for å beholde og rekruttere fastleger.
- Utrede muligheten for å avlaste eller supplere fastlegen i utvalgte oppgaver gjennom større samarbeid med ansatte med annen helsefaglig kompetanse, for eksempel kommunalt ansatt farmasøyt.
- Jobbe for at kapasitet, kvalitet og tilgjengelighet på sykehusstilbudet i regionen skal opprettholdes og utvikles.

Eldreomsorg og pårørendepolitikk

Eldreomsorg er en av de største utfordringene i Andøy kommune, ettersom befolkningen blir eldre og behovet for omsorg og støtte øker. Andøy MDG mener at vi må tenke nytt når det gjelder eldreomsorg, og at vi må legge til rette for et verdig og meningsfylt liv for våre eldre innbyggere. Vi ønsker å styrke samarbeidet mellom generasjonene og legge til rette for gode og inkluderende fellesarenaer.

Kommunen har en lovpålagt plikt til å hjelpe og støtte pårørende som har særlig tungt omsorgsarbeid, og det må følges opp. Men også pårørende uten det tunge omsorgsarbeidet kan ha behov for støtte og oppfølging, særlig i korte eller lengre perioder med krise. Kommunen må få på plass en ny helse- og omsorgsplan som ser på hvordan vi kan tilby fleksible, lavterskel løsninger som kan støtte pårørende som trenger ekstra hjelp.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- Arbeide for en verdig og tilpasset eldreomsorg, med fokus på individuelle behov og ønsker.
- Ha et faglig forsvarlig tilbud for de eldre som trenger døgntilrettelegging og tjenester og tilsyn gjennom omsorgsboliger og sykehjem.
- Styrke pårørendes rolle og støtte, og legge til rette for gode samarbeidsordninger mellom pårørende, helsepersonell og eldreomsorgstjenester.
- Etablere flere fellesarenaer og aktiviteter for eldre og andre aldersgrupper, for å fremme samspill mellom generasjonene og styrke det sosiale nettverket.
- Satse sterkt på hjemmebaserte helsetjenester og bruk av helseteknologi, slik at eldre kan bo lengst mulig i sitt eget hjem og lokalsamfunn.

Arbeidsliv i balanse

Et inkluderende og bærekraftig arbeidsliv er avgjørende for trivsel og velferd. Miljøpartiet De Grønne mener at vi må tenke nytt og innovativt når det gjelder arbeidsliv og arbeidsmiljø, og at vi må legge til rette for en god balanse mellom arbeid og fritid.

Ansatte som ønsker det, må få tilbud om full stilling med ei lønn det går an å leve av. Vi kan ikke akseptere hverken ufrivillig deltid, eller at folk må jobbe i

redusert stilling fordi arbeidsbelastningen er for tung. Arbeidslivet skal være helsefremmende, samtidig som vi må ta et oppgjør med ideen om at mer arbeid, mer penger og mer forbruk er veien til et godt liv. Derfor er det også viktig at de som ønsker en hverdag med mer tid til familie og fritid, skal ha mulighet til å jobbe redusert.

Behovet for arbeidskraft og kompetanse, særlig innen helse og omsorg, kommer til å øke fremover. Andøy Kommune må være en attraktiv arbeidsgiver og tilby konkurransedyktige vilkår for å kunne rekruttere den kompetansen vi trenger.

Miljøpartiet De Grønne i Andøy vil:

- Utforske muligheten for å innføre 6-timers arbeidsdag i deler av organisasjonen som et tiltak for å redusere sykefravær og uførhet.
- Bruke mer ressurser på kompetanseheving hos ansatte, framfor å rekruttere folk utenfra med nødvendig kompetanse.
- Fjerne ufrivillig deltid, slik at flere skal kunne jobbe i den stillingsstørrelsen de ønsker.
- Sørge for at kommunen har konkurransedyktige lønn- og arbeidsvilkår slik at vi kan rekruttere og beholde kompetansen vi trenger.
- Kartlegge kommunens kompetansebehov for de neste årene og utarbeide en strategi for internopplæring og rekruttering.